

bor (DATE) mutatta be a szélsébségnek állománytér hőmérsékleti viszonyait szabályozó szerepére, majd *Justyák János* (KLTE) az erdő tényleges evapotranspirációjára vonatkozó legújabb eredményeit. *Berki Imre* (KLTE) a Berényi professzor által megkezdett hazai erdőklíma kutatások időszerűségéről, *Víg Péter* (EFE) pedig egy bükk erdő vízgazdálkodásáról szólt. Az almaültetvények, ill. a cukorrépa mikroklímájának néhány specifikumáról *Tőkei Lászlótól* (KÉE), ill. *Anda Angélatól* (PATE) hallottunk. A növényi biomassa meghatározásának, becslésének néhány sikeresen alkalmazott módszerét *Hunkár Márta* (OMSZ), majd *Zilinyi Vilmos* (DATE) ismertette. Több előadás foglalkozott a növények számára igen fontos légköri víztartalom vizsgálatával: *Varga-Haszonits Zoltán* (PATE), *Szalai Sándor* (OMSZ) és *Kiss Gyula* (KLTE) a légnedvesség egy-egy mérőszámának éghajlati jellemzését adták meg az országra, ill. egy erdőterületre, különböző időszakokban. A légnedvességet nagymértékben meghatározó felszíni párolgás műholdas meghatározásának egy lehetséges módszerét ismertette *Dunkel Zoltán* (OMSZ), a felhőzet, ill. a csapadék mennyiségének változásait pedig *Major György* (OMSZ), ill. *Tar Károly* (KLTE) elemezte. A Tisza térségében a XIX. században az ármentesítések következtében bekövetkezett helyi klíma-módosulások leírását adta *Antal Emánuel* (OMSZ). A klíma, a klímaváltozás és a különböző geográfiai események közötti kapcsolatról három elő-

adást hallottunk: *Kerényi Attila* (KLTE) a táj érzékenységének, *Szabó József* (KLTE) a csuszamlások, *Lóki József* (KLTE) pedig a defláció éghajlati vonatkozásait vizsgálta. Az időjárási szélsőségek és a makroszoptikus helyzetek közötti összefüggést elemezte *Lakatos László* (DATE), a légszennyező anyagok szélcsatornában modellezett koncentráció eloszlását *Dunkel Zoltán* (OMSZ) ismertette. Hallottunk előadásokat a meteorológia általános kérdéseiről is: *Götz Gusztáv* (OMSZ) a légköri determinisztikus káosz és az előrejelzések bizonytalanságának kapcsolatát, *H. Bóna Márta* és *Maller Aranka* (OMSZ) pedig a meteorológiai információk áramlásának jelenlétét és jövőjét vizsgálta meg. A Kárpát-medence utolsó 30000 évének éghajlatát *Sümegei Pál* (KLTE) rekonstruálta őslénytani adatok alapján, *Püspöki Zoltán* (KLTE) a paleoklímának Tokaj-hegysége mai felszínének kialakulásában játszott geológiai szerepéről szólt. Az emlékülés egy tudománytörténeti előadással zárult: *Rózsa Péter* és *Tar Károly* (KLTE) Robert Towson angol utazó XVIII. század végi magyarországi barometrikus méréseinek történetét, eredményeit ismertette.

Az emlékülés szelleme, szellemisége azt bizonyította, hogy a mai meteorológus generáció nem hagyja veszni, hanem tisztelettel ápolja, korunk lehetőségeit kihasználva továbbfejleszti azt, amit Berényi professzor tartalmas életében létrehozott.

Tar Károly

Új képzési forma, a szakgeográfusok képzése kezdődött meg a Kossuth Egyetemen

1994 szeptemberétől új graduális szakképzés indult a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. A képzés a tágabban értelmezett környezetvédelem olyan részterületeit célozza meg, amelyekből ma még nincsenek egyetemi végzettségű szakembereink.

A fejlett nyugati demokráciákban a földrajzi diplomások döntő hányada a közgazdatisban, államigazgatásban helyezkedik el. E fejlett országokhoz való közeledés is indokolja, hogy szakítsunk a földrajzos képzésen belül a tanárképzés csaknem kizáró-

lagosságával, s a környezetvédelem gyakorlati szférájában közvetlenül alkalmazható diplomásokat is képezzünk.

Célunk olyan felkészültségű geográfusok képzése, akik a természeti tájak specifikus tulajdonságait kutatási mélységben képesek megismerni, s akik a gazdálkodásban (elsősorban a mezőgazdálkodásban), a közigazgatásban, az önkormányzatok apparátusaiban, valamint a táj-, terület- és településfejlesztésben olyan döntésekre képesek, amelyek a természeti tájak megóvását elősegítik, a kultúrtájakat a táji adottságokkal harmóniában fejlesztik, s a korábban okozott károkat megszüntetik.

A tíz féléves képzés főbb tartalmi elemei az alábbiak szerint épülnek fel.

A képzést az első négy félévben a klaszikus földtudományi (földtani, meteorológiai, természet- és társadalomföldrajzi) diszciplínák alapozzák meg oly módon, hogy azokba beépítjük az ismeretek környezetvédelmi-környezetgazdálkodási alkalmazásának lehetőségeit és módszereit is. Ezek mellett azonban ökológiai, környezetvédelmi és kutatás-módszertani alapot is kapnak a hallgatók. Az alapozó tárgyak sorában szerepelnek: ásvány- és kőzettan, földtan, ált. meteorológia, éghajlatlan, térkép- és vetülettan, ált. természeti földrajz, népesség- és településföldrajz, ált. gazdasági földrajz, politikai földrajz, regionális gazdaságtan, ált. környezetvédelem, statisztika alkalmazása a földtudományokban, az informatika földtudományi alkalmazásai, ált. ökológia, életföldrajz és még számos választható tárgy.

Az 5. és 6. félévben Európa és Magyarország természet- és társadalomföldrajzi megismertetésére helyezzük a fő hangsúlyt. Külön tantárgyként tanítjuk kontinensünk és hazánk főbb környezeti gondjait és azok megoldásának lehetséges módjait, a nemzetközi együttműködés szükségességét és főbb formáit (regionális környezetvédelem).

A 7–10. félévben a képzés két irányban folytatható tovább. A tájvédelmi szakirány a táj-ökológia és a tájvédelem tantárgyakkal indítja a szakosodást, melyeket a környezeti ha-

tásvizsgálat és hatástanulmány készítésének módszerei, a környezetvédelmi tervezés és fejlesztés, a tájtervezés követ. A kötelező tantárgyak sorát a környezetvédelmi szabályozás és a környezetvédelmi politika zárják, melyek anyaga az államvizsga követelményei között szerepel. A környezetvédelmi szabályozás két fő területe: a jogi és közigazgatási szabályozás hangsúlyos szerepet kap mindkét szakirány képzési programjában.

A kötelezően és szabadon választható tárgyak között olyanok szerepelnek, mint talajtan, talajvédelem, talajmelioráció, agrókémia, vízgazdálkodás- és rendezés, légköri erőforrások, földrajzi értékek, környezetgazdaságtan, településökológia, turizmus és idegenforgalom, GIS (földrajzi információs rendszerek), továbbá mindazok a tantárgyak, amelyek a területfejlesztő szakirány tárgyai között szerepelnek. A környezetvédelmi szabályozás két fő területe: a jogi és a gazdasági szabályozás hangsúlyos szerepet kap.

Ez utóbbi szakirány kötelező tárgyai: regionális politika, település-gazdaságtan, területi tervezés, ált. társadalmi környezet, önkormányzati igazgatás, magyar közig. történet. A tájvédelmi szakirányokhoz hasonlóan itt is kötelező a környezetvédelmi szabályozás és a környezetvédelmi politika. A választható tárgyak közül is hadd említsünk néhány fontosabbat: regionális foglalkozáspolitikát, regionális szociálpolitika, helyi gazdaságfejlesztés, települési és területi infrastruktúra, település-egészségügy, helyi hatalom és politika.

A szakképzésben résztvevő oktatóink nagy idő- és energiaráfordítással dolgoznak a képzés tankönyv- és jegyzetállományának, valamint egyéb oktatási segédleteinek megírásán. Nemcsak tartalmukban, hanem módszerükben, szemléletükben is új könyvekre van szükség.

Már a tantervkészítés és a tantárgyi programok írása közben hozzákezdünk a legfontosabb új tankönyvek, jegyzetek írásához, szükség szerint a régiak átdolgozásához. Ennek köszönhető, hogy a „feljövőben”

lévő szakgeográfusok a képzésükhöz szükséges legalapvetőbb szakirodalmat kezükbe vehetik, s vizsgáláikhoz gyakorlati foglalkozásaikhoz használhatják. Elkészült Martonné Erdős Katalin *Magyarország természeti földrajza* c. jegyzetének első kötete, s készülöben van a második kötet. Kerényi Attila *Általános környezetvédelem* c. könyve a legfontosabb környezetvédelmi ismereteket tartalmazza, és a környezeti szemlélet megalapozását célozza, de más típusú környezeti képzésben is használható. Csorba Péter és Mezösi Gábor táj-ökológiai szöveggyűjteménye mind a táj-ökológia, mind a tájtervezés tantárgyának fontos szakirodalmi forrását jelenti. Pinczés Zoltán professzornak a Kárpátokról elkészült és készülő jegyzetei a szakképzésen túl szélesebb érdeklődésre is számot tarthatnak. A közeljövőben nyomdába kerül a regionális környezetvédelemről, a táj-ökológiáról, a környezetvédelmi elvek gyakorlati alkalmazásáról szóló jegyzetek kézírata is. Úgy tűnik tehát, hogy a képzés sikere nem elsősorban az oktatókon fog múlni: reméljük, tehetséges tanítványaink el is sajátítják és majdan alkalmazni is tudják tanáraiktól szerzett ismereteiket.

A sikeres államvizsgát tett hallgatók diplomájába geográfus megnevezés kerül. Az oklevél betétlapja tanúskodik majd arról, hogy melyik szakirányt végezte el a friss diplomás. A szakképzés során szerzett oklevéllel a végzetek elsősorban az alábbi területeken helyezkedhetnek el:

- a megyei önkormányzatok területfejlesztési hivatalai és bizottságai,

- a megyei városok környezetvédelmi és településfejlesztési bizottságai,
- a nagyobb városok önkormányzataiban működő, környezetgazdálkodással, környezetvédelemmel foglalkozó osztályok, irodák, hivatalok, stb.,
- a környezettudományokat művelő kutatóintézetek,
- Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, valamint regionális környezetvédelmi igazgatóságok,
- állami gazdaságok, erdészetek,
- településszövetségek, faluszövetségek.

A képzésben a Kossuth Lajos Tudományegyetem Földtudományi Tanszékcsoportjának öt tanszéke mellett közreműködik az ökológiai, a növénytan, a közgazdaságtudományi, a politológiai és a szociológiai tanszék is. Élve a Debreceni Universitas adta lehetőségekkel, leendő tanítványaink a tantárgyak egy részét a Debreceni Agrártudományi Egyetemen hallgatják. Mindezek mellett egy-egy tantárgy előadására a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanárait kértük fel.

Bízunk benne, hogy ebben a speciális képzésben részesült hallgatóink néhány év múlva olyan tudással felvértezve hagyják el egyetemünket, amellyel tovább fogják öregbíteni az alma mater hírnevét.

Kerényi Attila